

širih slojeva za rad društva, a 23. u broju lanjskog godišta donosi pred čitače svoje i novi društveni dom, što ga sazdalo društvo u Godesbergu. Prispio je već i novi broj trećeg godišta, a i taj je lijep ilustracijama, bogat sadržajem, a napose zanimiv najnovijim prilogom svojim: Naturphilosophie und Weltanschauung, na koji se je vrijedno obazrijeti napose danom zgodom.

Posebnu pažnju zaslužuje i pučka knjižnica samoga društva pod naslovom: Naturstudien für Jedermann, što ju je pokrenulo društvo još god. 1909. Od izdanja 1909. imadem pri ruci prvu i drugu svesku; prof. dr. Grunner govori u 1. svesci o materiji: Stoff und Kraft, a u 2. dr. Dennert o temi: die Zelle ein Wunderwerk, dok je osim ovih izdalo društvo iste godine još druge dvije, a u godini 1910. izdalo je 3 sveske i za novu godinu već je najavilo nova izdanja.

Mimo toga društvo izdaje i znanstvene brošure na korist inteligentnoj publici o savremenim pitanjima i kronici, pače pobijanju ateističnog monizma. Od znanstvenih brošura imadem pred sobom svesku 1. pod naslovom: „Die Naturwissenschaft und der Kampf um die Weltanschauung“ od prof. Dennerta, otkuda su uzete i misli o Keplerovom savezu; svesku 3. pod naslovom: „Im Interesse der Wissenschaft“. Haeckelsfälschungen und die 46 Zoologen etc. von Direktor W. Tendt. Osim ovih izdalo je društvo još u svesci: „Weltbild und Weltanschauung“ od prof. dr. Dennerta sa svrhom: zur Verständigung über das Verhältnis der freien Naturforschung zum Glauben; i u 4. svesci: Allerlei Missbrauch der Naturwissenschaft von Oberlehrer Karl Unetzelheldt.

Professor Dr. A. Bras, jedan od najuglednijih članova samoga saveza, izdao je pod svojim imenom djelo proti Haeckelu, u kojem je raskrinkao Haeckelovo iskrivljenje nauka o embrionima, u slikama; djelo je ilustrirano po autoru samome, jasno dokazano „znanstvena i učenjačka sprema“ Haeckelova, a pod naslovom: Das Affen-Problem od g. 1908. Dr. Bras zadao je mnogo jada siromaku Haeckelu i svojim predavanjem: Ernst Haeckel als Biologe und die Wahrheit.

List društveni, znanstvena i pučka izdanja društvena mogu se naručiti adresom: „Naturwissenschaftlicher Verlag, Abt. des Keplerbundes, Godesberg bei Bonn.

Dr. M. Beluhan.

Collegium angelicum. Ova nova univerza bi otvorena prošle školske godine u Rimu od Dominikanaca poticajem Pija X. Ima tri fakulteta: filozofiju, teologiju i crkveno pravo, spravom podjeljivanja svih akademskih časti. Ove su godine objelodanjeni statuti rečene univerze, iz kojih ćemo samo nešto ukratko iznijeti. O upisivanju. Dvije su vrsti siusača, redovitih i izvanrednih, te su samo prvi pripušteni na ispite. Upisivanje traje od 1. do 10. novembra, a za to se zahtijeva: a) svjedodžba nauka za dotični fakultet, b) dozvola i svjedodžba o ponašanju od biskupa ili redovničkog starješine i c) svjedodžba rektora konvikta, u kojemu stanuje. Za prvu se upisbu polaže 10 franaka, a za druge samo 5. O pohagjanju predavanja. Predavanja započinju 3. novembra, a dovršavaju se polovinom julija. Svi su učenici dužni redovito pohađati predavanja, te koji bi bez dozvole ispustio 10 dana preko godine, ne će biti pripušten k ispitima.

Predavanja na filozofskom fakultetu traju tri godine. Na ovaj se fakultet može upisati samo onaj, koji je svršio humanitarne nauke, o kojima mora pokazati autentične svjedodžbe.

Teološki fakultet ima dva kurza, niži i viši. Prvi traje tri, a drugi četiri godine. U niži kurz nije pripušten nego onaj, koji je absolvirao filozofiju, propedeutiku u teologiju, de Eccl. Christi, povjest crkvenu, opći i posebni uvod u sv. Pismo i patrologiju. Slušači ovog kursa ne mogu biti promovirani na nijednu akademsku čast. U viši se kurz može upisati samo onaj, koji je redovito svršio skolastičku filozofiju i sve druge predmete kao za niži kurz. Oni, koji su apsolvirali teološke nauke na kojoj univerzi ili sjemeništu, a žele postići akademske časti, moraju bar dvije godine pohađati predavanja višega kursa.

Nauci se na pravnom fakultetu absolviraju u tri godine. Na nj se može upisati samo onaj, koji je svršio teologiju. Ni jedan ne može istodobno biti upisan na ovom i na kojem dru

gom fakultetu, bilo na ovoj bilo na drugoj univerzi.

Školske vježbe i godišnji ispiti. Počam od adventa pa do konca maja, svaki će kurz imati sedmičnu školsku disputu i osim toga po jednu svečanu raspravu od svakog predmeta, kojoj moraju prisustvovati svi učenici. Kako je slobodno profesorima ispitivati, tako je i učenicima svoje poteškoće izložiti. Svi se slušači na filozofskom i teološkom fakultetu moraju podvrći godišnjim ispitima, izuzam, ako imaju polagati ispit za koju akademsku čast. Ispit je godišnji usmeni i pismeni. Pismeni se u tome sastoji, da se učenicima u školi predlože tri teze iz predmeta, preko godine predavanih, jednu od kojih svaki učenik izradi u tri sata. Za usmeni ima 60 teza.

O ispitima za promociju u opće. Od kandidata, koji hoće da polože ispite za promociju na koju akademsku čast, zahtjeva se: a) da pokaže pismenu dozvolu i svjedodžbu de moribus svog starješine, b) da je redovito absolvirao predmete za dotični ispit i c) da se u odregjeno vrijeme regensu prijavi. Koji hoće, da polažu ispite koncem školske godine, moraju se prijaviti prije 15. aprila, a oni, koji hoće početkom školske godine, prije 31. oktobra. Na svim je fakultetima ispit za Bakalaureat i Licentiat samo usmeni, a za Doktorat i pismeni. Ova pismena radnja mora biti oduža iz jednog obvezatnog predmeta dotičnog fakulteta. Moraju se točno naznačiti vrela, iz kojih se je crpalo gradivo. Ta se radnja ne može tiskati bez dozvole akademskog senata. Za ispite nema nikakove takse, a za diplomu već se unapred mora položiti i to za Bakalaureat 10 fr., za Licencijat 20, a za Doktorat 30. Koji bi hotjeli van odregjenog vremena polagati rečene ispite, moraju položiti 25, 50, 100 fr. za odgovarajuće promocije, od česa se polovica kandidatu povraća u slučaju neuspjeha. Prije nego li je kandidat promoviran na koju čast, mora položiti professionem fidei; a oni od fakulteta filozofskog i teološkog povrh toga zakletvu de tenenda solida S. Thomae Aqu. doctrina.

O ispitima za promociju:

1. Na filozofskom fakultetu. Ispit se za čast Bakalaureata može

polagati poslije prve godine slušanja a predmeti su ispita: cijela dijalektika, 30 teza iz kriteriologije i opće metafizike, te 15 iz matematike, geometrije i fizike; za Licencijat poslije druge godine slušanja, sva dijalektika, 60 teza iz kriteologije, metafizike, kosmologije, biologije, fiziologije, naravne teologije, povjesti filozofije i astronomije; ispiti za Doktorat, koji se polažu poslije tri godine slušanja, obuzimlju: cijelu dijalektiku, 100 teza iz cijele filozofije, te svih drugih predmeta dvaju prvih ispita. Na ovom se fakultetu priznava čast Bakalureata i Licentiatu postignuta na drugoj univerzi.

2. Na teološkom fakultetu. Kandidat je pripušten ispitima Bakalaureata poslije prve godine slušanja višega kurza teologije; ispitima Licentiatu poslije treće, a Doktoratu poslije četvrte. Na prvom ispitu kandidat mora odgovoriti na 60 teza, na drugom na 80, a na trećem na 100. Na svim je ispitima polovina teza iz Sv. Tome, a druga iz ostalih predmeta.

3. Na juridičkom fakultetu. Za prvi ispit kandidat dobije 40 teza, i to 15 iz javnog crkvenog prava i filozofije prava, a 25 iz privatnog crkvenog prava i povjesti prava; za drugi 60 teza, a za treći 100.

Osim redovitih predavanja, postoji na ovoj univerzi i komplementarni kurz za one, koji su odregjci, da predavaju, eda se tako što bolje usposobe za svoj predmet; stoga se i ne pripuštaju na slušanje nego samo oni, koji su redovito svršili svoje nauke, te su doktori, ili najmanje licencijati na kojem fakultetu. Ovaj kurs ima pet sekcija, a na njima se predaje, ako se prijavi dovoljni broj slušatelja, te se prema tome i udesi gradivo za predavanje. Predmeti se u pojedinim sekcijama po prilici slijedećim načinom dijele:

I. Sectio historica.

a) Methodus et Fontes Historiae, — b) Palaeographia latina et Diplomatica, — c) Archaeologia christiana, — d) Ars christiana, e) Quaestiones selectae speciales historiae.

II. Sectio philosophico-apologetica.

a) Historia Philosophiae antiquae, — b) Historia Philosophiae recentioris, — c) Quaestiones speciales

Philosophiae modernae comparatae cum Philosophia S. Thomae, — d) Quaestiones speciales physiologicae et biologicae comparatae ad Psychologiam Scholasticorum, — e) Biologia experimentalis demonstrata, — f) Quaestiones speciales Sociologiae et Philosophiae moralis, — g) Quaestiones speciales apologeticae nostri temporis.

III. Sectio Theologiae positivae.

a) Theologia SS. Patrum, — b) S. Thomas ex coaevis suis commentario illustratus, — c) Theologia mystica, — d) Theologia symbolica.

IV. Sectio Sacrae Scripturae.

a) Linguae Orientales biblicae (saltem duae), — b) Etnographia et Archaeologia Biblica, — c) Quaestiones speciales Veteris Testamenti, — d) Quaestiones speciales Novi Testamenti.

V. Sectio Iuris Canonici,

(Kao na juridičnom fakultetu.)

Ove je godine popunjena II. i IV. sekcija.

Premda slušaoci ovog suplemenarnog kursa nijesu dužni na nikakav ispit, ipak jednom upisani, moraju redovito pohagjati predavanja, o čem će i svjedodžbu primiti.

O. M. Knego.

Konverzije anglikanskih teologa. U zadnje vrijeme dogodilo se u Engleskoj više konverzija, koje su pobudile veliku senzaciju. Tako je stupio u katol. Crkvu potomak glasovitog školskog reformatora Knoxa, John Knox u Erdingtonu. U istom je mjestu konvertirao 29. rujna 1910. H. R. Prince, prije kurat u Brightonu. A u Bognoru O. P. Henly, koji je takogjer prije bio anglikanski svećenik u Brightonu. U crkvi oratorijanaca bio je primljen u katol. Crkvu koncem listopada prošle godine anglikanski senior iz Cardiffa. Isto su se tako povratili u krilo katol. Crkve svećenici anglikanski Artur Cocks i H. F. Hinde, čija je konverzija svratila na sebe pozornost zbog kontroverze, koju su imali sa svojim biskupom o štovanju presv. olt. sakramenta. Ovo im je bilo od biskupa zabranjeno, stoga su istupili iz anglik. crkve. U jednom otvorenom pismu opravdavaju svoj

postupak. List svršava ovim riječima: „Velike smo žrtve doprinijeli u pogledu na ovu dogmu (naime na dogmu o transsubstancijaciji) i za naše osvjedočenje o potrebi auktoriteta u vjeri i nauci. Takav auktoritet nalazimo jedino u katol. Crkvi, u koju stoga pristupljujemo.“ Kako se vidi sve veći postaje broj nasljednika velikih anglikanskih konvertita Wismana, Newmana i Manninga. (Isp. Bonifatius-Korrespondenz 1910. br. 25. str. 366 do 367.) *E. L.*

Acta academiae Velehradensis. Velehradská akademija početi će s ovom godinom izdavati: „Acta academiae velehradensis“, koja će sve ono sadržavati, što su dosada donšale „Slavorum litterae theologicae“ t. j. rasprave, koje će nas upoznavati s rusko-grčkom teologijom, pisane u ireničkom duhu, vijesti akademije velehradské, pregled novih teoloških djela, poimence slavenskih. Osobito će akademija nastojati, da nas upozna s ruskom teološkom literaturom, važnost koje biva svakim danom veća. Saradnici toga časopisa biti će megu ostalim M. Jugie, dr. Leonini, I. Vajs, M. Haluščynskij, O. Židek, dr. Dočkal, dr. Šimrak.

Ako bude moguće, izdavati će velehradská akademija uz „Acta“ još i posebnu bibliografsku reviju, koja će biti u svezi s „Časopis katoličkého duhovenstva“ ili će sama za sebe izlaziti, a zvat će se „Slavorum litterae theologicae“.

„Acta“ izlaziti će četiri puta na godinu, a cijena za cijelu godinu iznaša 6 kruna. „Acta“ se mogu naručiti kod V. Kotrbe, Prag II. 200.

E. L.

Katedra za filozofiju. Već prije četiri godine osnovana je na bogosloviji u Karlovcima katedra za filozofiju. Svakako stvar pohvale vrijedna. A kod nas? Počelo se nešto raditi, ali do učinka još nije došlo. Na katedri za filozofiju na karlovačkoj bogosloviji predaju se ove discipline: uvod u filozofiju, logika, psihologija i historija filozofije. Dakako, da se potpuna filozofija još ne predaje — ali to je vrlo lijepi početak. Kao udžbenik za povijest filozofije se rabi udžbenik istorije novije filozofije od Harald Hoffdinga, profesora u Kopenhagenu, što ga je preveo Vladan Maksimović, profesor na karlovačkoj